

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hilsnerjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Tabor v Dolini in Italija irridenta.

Italijani so se močno prevarili, ko so sili, da imajo v avstrijskem Primorju opraviti z elementom, ki se še samega sebe ne zaveda, in ki se toraj lahko podjarmiti in „zedinjeni Italiji“ priklopiti dá. Znali so, da biva v Primorju tudi narod slovanski, in sicer v večini; a mislili so, da je to le čreda brez samosvesti, brez domoljubja, brez vsake politične izobraženosti, in da se na to čredo ni treba ozirati, ker ima služiti le za gnoj laškemu narodu. „Italia irredenta“ je spuščala svoje klice v javnost o laški Gorici, o laškem Trstu, o laški Istri, krajih, ki komaj čakajo, združiti se z materjo Italijo. A to upitje je zbudilo tudi Slovence in Hrvate v Primorju, slišali so kričati Italjane, ustrašili so se misli, da bi morali kedaj pod Italijo priti, in pokazali so v velikanskih demonstracijah, da od Italije nič slišati nečejo. Tabor na Goriškem in brez številni kresovi na cesarjev god bili so italijanskim sosedom dosti jasen dokaz, da straža ob Soči ne dremlje, da slovenski narod v Primorju vedno še pod Avstrijo ostati želi, čeravno se je vstavoverna stranka malo ozirala na njegovo zvestobo. Saj vidimo, da je Italija v materialnem oziru na beraški palici, v moralnem oziru pa razjedena po prostomavtarjih, liberalcih in rudečkarjih, ki uganjajo svoja junaštva najraje po noči ali pa zahrbtno, kjer cveti rokodelstvo brigantov ali roparjev, in kjer človek svojega življenja nikoli varen ni.

V zahvalo za to, da je Evropa dopustila zedinjenje Italije, ki je bila zmirom tepena, začeli so svoje junaštvo kazati nasproti papežu in katoliški cerkvi, ki nema vojakov in topov, ker se vé, da en sam žandarm zadostuje, da strahuje deset neoboroženih duhovnikov ali nun. Velika prizanesljivost Evrope nasproti Italijanom pa jim je dala toliko večji pogum, tako, da stegujejo svoje roke že po deželah, ki niso italijanske. Pa to pot se bodo prevarili, in sreča jih bo zapustila. Slovani ne bodo nikdar terpeli, da bi le ena ped slovenskega Primorja prišla v laške roke.

Društvo „Edinost“ zasluži si je zahvalo celega slovenskega naroda, da je preneslo agitacijo zoper laške rogovileže in zoper težnje „Italije irredente“ tudi na isterska tla. Kolikor poizvemo, bil je tabor v Dolini sijajen. Okoli deset tisoč Slovencev protestiralo je glasno proti združenju z Italijo in izreklo svojo vdanost svetlemu cesarju avstrijskemu. Ali je mogoče, da bi na Dunaji in v Rimu to demonstracijo prezrli? Na Dunaji bodo sedaj znali, na kateri element se ima Avstrija naslanjati v Primorju, ako si ga hoče ohraniti; v Rimu pa bodo zvedeli, da je istersko grozdje še precej kislo, in da ga laški lisjak ne more z lepa doseči.

Ali bo Avstrija hotela spoznati svojo korist? Ali bo vedela ločiti prijatelja od nepri-

jatelja? Da imamo resnično avstrijsko stranko na Dunaji, morala bi že davno v Primorju podpirati slovanski živelj. A dosedaj se je ravno nasprotno godilo, ker smo imeli vedno le strankarske državnike, ki so bolj gledali na korist svoje stranke, kakor na korist države.

V koristi te (nemško-liberalne) stranke pa nikdar ni bilo, podpirati slovenski živelj, če bi bil še tako lojalni in avstrijsko-patriotični. Žalibog še zdaj nemamo mnogo upanja, da bi se sistema preuredila, in Slovenci smemo veseli biti, če nas državniki le samim sebi prepusté. To je tudi najbolje, da si sami sebi pomagamo, ker le tako postanemo krepki, vstajni in samostojni.

Tabor v Dolini bo imel morda dobrodejen učinek, da se bo narodna samosvest v Istri zbudila, in da se bo narod tamošnji začel poganjati za svoje pravice.

Pričakovati je, da bodo tudi isterski Slovani posnemali svoje slovenske brate v Gorici, na Kranjskem in Štajerskem, in da bodo vsaj v kmečkih občinah volili v deželni zbor svoje domače, slovanske, narodne kandidate. Čestitamo v to imé društvu „Edinost“ v Trstu in upamo, da bo na tej poti naprej korakalo in zapuščenim Istrijancem pod pazduho seglo, da se dvignejo iz sramotnega hlapčevskega stanja, v katerem so dosedaj nasproti Lahom živeli.

Strašila.

Kedar so dualistične vlade v nevarnosti, tačas jamejo vselej ljudi s panslavizmom in s slovani strašiti, da bi se na krmilu vzdržale. Panslavistična izmišljotina daje dualizmu odvezo za grehe.

S Tiszo so bili Madjari zelo nezadovoljni, njega in Andrassyja so proglasili že za izdajalca madjarske domovine. Ko so se poslanci v Pešti zbrali, govoril jim je Tisza in rekel, da se je zasedenje Bosne zgodilo le za to, da bi se veriga Slovanstva pretrgala, — in takoj je bila pozabljena vsa jeza in kričali so: „eljen Tisza!“

Naše stranke v Cislji so to zdravilo že davno z najlepšim uspehom rabile. Ljudstvo je godrnjalo čez slabo gospodarstvo, in ni hotelo več ustavovercev voliti; pa tu se jim je vselej reklo: „Če ne boste liberalcev volili, padete Slovanom v roke, dobodo oni vladu v last, in potem joj vam!“ Ljudstvo je bilo nezadovoljno tudi večkrat z ministerstvom, in celó ustavovercem se je to dostikrat zamerilo; pa vselej se je reklo liberalnim poslancem: „Če ne boste podpirali te vlade, potem pride Hohenwart, in ta vas bo!“ Hohenwarta pa se bojé, kakor hudi duh križa, za to so vselej z ministerstvom glasovali, če tudi dostikrat zoper svoje prepričanje in zoper voljo ljudstva.

Tudi sedaj je minister de Pretis, ki je hotel osnovati novo ministerstvo, v hudih stiskahker se mu ustavoverci nečejo več brez-

pogojno uklanjati. Zato morajo zopet stara strašila na dan. Minister de Pretis sam jih je prvi strašil, češ, „ako vam je kaj na tem ležeče, da vlada liberalno ministerstvo, in da ne pride Hohenwart, potem morate na vsak način mene podpirati.“ Ker to ni nič pomagalo, in ustavoverci še vedno kljubujejo, dobili so uradni in poluradni listi nalog, izmišljevat si razna strašila, da bi poslance nemško-liberalne barve v kozji rog vgnali.

Zdaj jih strašijo z Hohenwartom, zdaj z Riegerom, zdaj s Čehi, zdaj s Hrvati, zdaj z vojaško stranko, zdaj s Taaffetom, zdaj z birokratičnim ministerstvom. K tem manevrom spada tudi strašilo grozeče nove vojske med Rusijo in Turčijo, da bi dokazali potrebo zasedanja Bosne.

Da bi Čehi očrnili, blebetajo o nekih ruskih agentih, ki se bojda v Pragu mudijo, in pri tej ovadbi jih podpira celó, kakor „Politik“ pravi, znani Skrejšovski, ki je menda popolnoma v službo nemških liberalcev stopil.

Vendar en del ustavovercev še vedno neče verjeti tem strašilom, in o Pretisu in Andrassyju še vedno nič neče slišati. K tej vrsti spadajo večidel poslanci, ki so voljeni od pravih Nemcev na Avstrijskem in Štajerskem. Le klub leveice, kjer sedé chabrus — ritterji iz Moravskega in Kranjskega, kakor Dežmani, Hočevarji in taki, ta klub si ne upa nasprotovati, ker vé, da od drugih milosti živi; pa vendar je ves razpršen, mnogo udov hoče izstopiti in pridružiti se novemu napredovalnemu ali „fortschrittsklubu.“

Ustavoverna stranka je zdaj na štiri klube raztrgana, pa nobeden si ne upa Depretisovega ministerstva podpirati, zato je bilo jasno, da ne bo nič opravil. Vpraša se le, kdo pride potem na krmilo? Odločba je v cesarjevih rokah. Cesar brez dvombe želé taci mož, ki hočejo odobriti zasedenje Bosne in na tej poti naprej korakati. Zato je tudi Andrassy za okupacijo, da bi se vzdržal na krmilu, in tudi Depretis zamore le s tem programom minister ostati.

Vendar stvari še niso tako daleč dozele, da bi moglo nastopiti slovansko ministerstvo, zato pa tudi ustavoverci ne morejo prav verjeti strašilom uradnih listov, ki jim preté z Hohenwartom in Riegrom.

Morda vendar enkrat to strašilo ne bo več svojega namena doseglo; in če ustavoverci trdni ostanejo, česar pa po dosedajnih skušnjah ne moremo prav za gotovo vzeti, potem ne vemo, kako se bo Andrassy na svojem stolu vzdržal, in kako bi de Pretis novo ministerstvo sestavil.

Govor poslanca Kluna

o novi šolski postavi v 11. seji dež. zbora.

(Konec.)

III. Še hujše pa, kakor koristi cerkvene, uničila bi ta postava pravice in koristi uči-

téljev samih. Se ve da se pravi: učitelji so sami prosili za to postavo, ali če so to storili, moram pač reči, da niso vedeli, kaj so delali.

Na misel mi prihaja basen, o kateri je tudi v strokovnjaškem učiteljskem listu nekdo pisal, namreč basen od Cevsa ali Jupitra in žab, ki so prosile, naj jim kralja dá. Videle so drugod, da je vse vredjeno, da si drugi samostalno opravljajo svoje stvari, toraj so mislile, naj bi še one to smele. Jupiter jim je dal kralja in sicer prav dobrega, neobčutljivega, ter jim je poleno tje zagnal. Pa kmalo so se sprijaznile žabe s svojim kraljem tako zelo, da so začele nanj skakati in niso imele pred njim nobenega respektja. Nekterim žabam to ni bilo prav, rekly so: tak kralj nič ne velja, daj nam boljšega, ki bo kaj odločnosti imel, in ne bode dovolil, da se mu po hrbtu hodi. Jupiter je uslišal prošnjo in jim je poslal štokljo. Ko so pa začele žabe iz vode lesti, segla je štoklja zdaj po eni, zdaj po drugi, tako da je nazadnje vse pohrustala.

Tako se bo godilo našim učiteljem. Oni so bili poprej popolnoma varni, in dasiravno bi se bilo dalo kaj popraviti od strani konzistorija, so bili vendar mirni, in mnogi so zadovoljno živeli. Ali hoteli so imeti tudi zboljšanje svojega stanu in poprejšna večina zbora našega je prav modro ravnala, ter dala jim tako upravo, po kateri so bili popolnoma varni. Nekteri gospodje v šolskem odseku so trdili, da je definitivno nastavljen učitelj celó bolj varen, kakor sodnijski uradnik, ker ga ne more nihče odstaviti; zmirom se mora namreč najti občina, ki ga sprejme in za službo prezentira.

Pa tudi te določbe niso učiteljev zadovoljile, in prosili so premembe. In sedaj se jim ponuja postavni načrt, kateri bo uničil njih svobodo, kakor je štoklja pohrustala žabe. Sedaj bode imel učitelj nastavljati deželni šolski svet. Ta ne bo nobene občine vprašal, ali ga sprejmete, ampak kar dekretiral ga bo. V posebnem paragrafu je določeno, da se sme učitelj prestaviti, ne samo, ako sam prosi, ampak sme se prestaviti tudi „aus dienstesrücksichten“ — iz službenih ozirrov. In kaj da so te „dienstesrücksichten“ — službeni oziri, gospoda moja, kažejo tisti poštni uradniki pred štirimi leti v Bukovino, avstrijsko Sibirijo, prestavljeni; kaj pomenijo „dienstesrücksichten“, smo nedavno zopet doživeli. Postojnski okrajni zdravnik je bil prestavljen v Litijo, in dr. Eržen, na enkrat „aus dienstesrücksichten“ na najboljše stopinjo, kar jih je med službami okrajnih zdravnikov, dasiravno je bil zaslužil, da bi mu bili slovó dali.

Takó se bo godilo učiteljem. „Aus dienstesrücksichten“ bo prestavljen, ako se zameri okrajnemu glavarju, kakemu briču ali žendarmu, ker pri nas tudi to zadostuje.

Reklo se je sicer, da se mora učiteljem, ki bodo prestavljeni „aus dienstesrücksichten“, pustiti stara plača, ali velik razložek je, ako tudi staro plačo obdrži, med tem, kakšno službo je imel poprej in kakšno dobi. Plača je določena vsled klasifikacije; razun tega ima pa učitelj morda še funkcijske priklade, potem prosto stanovanje; vse te priklade zgubi, če se prestavi, in skrbelo se bo, da bodo te priklade odpadle, če bode okrajni šolski svet to za potrebno spoznal. Razun tega imajo učitelji še druge posle in dobičke, n. pr. da morajo laglje skrbeti za odgojo svojih otrok. Na vse to se pri prestavljanju iz službenih ozirrov ne bode gledalo, ker učitelji bodo popolnoma v oblasti okrajnih glavarjev in britko bodo spo-

znali, kaj so storili, ko so za tako postavo peticionirali.

To bode pa tudi morebiti vzrok, da bodo učitelji od nas začeli odhajati v druge kraje, kar se je do sedaj večkrat zgodilo, ne toliko zaradi slabih plač, ampak zaradi sitnosti nekterih šolskih nadzornikov. Kdo bo namreč rad službo opravljal, če vidi, da so se začeli njegovi tovariši tako strahovati, da nič ne opravijo, če so še tako dobro podkovani in da vedno bolj velja načelo, da je šola za nje pripravljena, ne pa, da so oni za šolo odločeni? Učitelji, ki nam bodo potem še ostali, bodo podobni petelinu na strehi, ki se suče po vetru, ali tabli, na katero se narisa, kar kdo želi. Začeli bodo spreminjati svoje nazore, kakor jih bo spreminjal okrajni glavar. S tem boste pa zatrosili med naše učitelje eno tistih napak, ki je najgrši, namreč brez značajnost. Naš narod pa je trdno značajan in želi, da se njegovi otroci tako izučujejo, da postanejo značajni. Ali kako se bodo značajnosti naučili, če jo pri učiteljih ne bodo vidili?

Učitelj ima tudi velik vpliv pri odrašenih ljudeh; on vpliva na nje, če svojega lastnega izobraženja ni obesil na kol. Učitelji opravljajo tudi druge službe, so poštarji, občinski tajniki itd. Sedaj se bo skrbelo, da tako službo dobi le tisti učitelj, ki bo protežiran od okrajnega glavarja, ker je dobro znano, da je občinski tajnik v mnogih primerih mnogo bolj odločilen, kakor župan sam. Da pa učitelji ne bodo leni, bo gospodja že skrbela, ker vemo, kako strahuje uradnike, da storé, kar je njena volja.

Iz tega se razvidi, da ta predlog ni ozira jemal na korist šole, ampak je le tako sestavljen, da se politični namen laglje doseže, izšel je prav za prav iz političnega vreca pa s končnim namenom, da se skrije zajec, ki za grmom leži.

Nekdaj se je našim učiteljem, ki so imeli tudi cerkveno službo, očitalo, da so mežnarji „messnersknechte, pfarrhofdiener“ itd. Jaz mislim, da to ni bilo ravno tako sramotno, kakor se godi sedaj, ko hočete iz učiteljev napraviti briče okrajnih glavarjev. (Dobro! na levi.)

Mislim, da bode postava škodljiva tudi v drugem obziru, ker začelo bo zmanjkovati za učiteljstvo vnetih učencev. Ni vsak takega duha, da bi se hotel vedno vklanяти in po trebuhu plaziti pred vsako uradno kapico, ampak veliko mladenčev je še značajnih. Pač si bode tedaj premislil vsak, predno se odloči v lepem in slabem vremenu gaziti v uradnih ojnica. Prišlo bo do tega, kjer smo že bili, da bode postala učiteljska pripravnica zopet „refugium peccatorum.“ Vladi bo morda to všeč, kajti če je človek bolj breznačajan, toliko lažje se z njim da kaj opraviti.“

Vladni svetovalec Hočevár (pretrga govorniku besedo): ich muss diesen anwurf mit aller entschiedenheit als ganz unbegründet und baar jeden Beweises zurückweisen — to očitane moram z vso odločnostjo kot nespričano in brez vsih dokazov zavrniti.)

Poslanec dr. Poklukar: Ali ima besedo?

Poslanec Klun (nadaljuje): „Prosim, da me ne boste motili tako, če se ne oglasite za besedo.“

Jaz sem rekel, da je s takimi ljudmi naj lažje ravnati, ker smo vidili, da vladini organi niso ravno krotki in prizanesljivi. To kažejo dogodki, in se mi ni treba na drugo sklicevati, kakor samo na fakta. Edini, ki bi zamogli s takimi učitelji zadovoljni biti, so okrajni glavarji, ki bi jih imeli popolnoma v svojih rokah

in bi imeli dosti pripomočkov, da si jih popolnoma podvržejo.

Sicer se je reklo, da imajo vse okrajni šolski sveti določevati. To je fikcija — domišljava, ker g. Svetec je dokazal, da se okrajni šolski sveti izročé po tem načrtu popolnoma vladi v rest. Hotelo se je celó v §. 18. določiti, da ima vse ude okrajnega šolskega sveta potrditi deželni predsednik in to se je še le vsled našega ugovora opustilo.

Ko sem v odseku zahteval, da naj se pri imenovanju šolskih administratorjev določi pritrđitev deželnega odbora, se je reklo, kaj deželni odbor pozná ljudi!

Ali tukaj se ni zdelo od več, da bi deželni predsednik moral poznati vse ude okrajnih šolskih svetov po deželi. Vsled tega sem bil nasvetoval dostavek k §. 27., kajti po tem načrtu zdi se mi ironija, da varujejo občine svoje pravice in deželni zbor po svojih zastopnikih. To se bo tudi pokazalo, če postava kedaj pride v veljavo.

Če pojde tako naprej, ne vem kaj bo postalo iz kranjske dežele. Gospodje nasprotne stranke so to postavo pozdravili z veliko radostjo, jaz pa rečem, če pojde tako naprej, bode postala dežela kakor turški pašalik in okrajni glavar ne bo samo paša, ampak tudi veliki mufti in ulema (veselost), vsim drugim pa se bo le reklo: molči in plačaj.

Še nekaj imam dostaviti. Nič nimam zoper to, da to postavo sklenete; prav vesel je bom in svetoval bi Vam, da predložite še en par takih načrtov. Po tem potu boste najhitrejši še pri tistih, ki so Vam sedaj zaupali, zgubili vse zaupanje, potem bo vsakemu jasno, kaj da nameravate.

Konečno nimam družega dostaviti kakor to, da, če sprejmete to postavo, ki jemlje vse pravice občinam, skrbite še za postavo, katera jim odvzame tudi stroške, in po kateri se namesto normalno šolskega zaklada in občinskih doneskov izroči vse vladi, da bo ona za šolske potrebščine skrbela. (Pohvala na levi.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 4. novembra.

Državni zbor je dovršil volitve za delegacije; med izvoljenimi je mnogo takih, ki dosedaj niso bili udje delegacij. Nekatere skupine so svojim izvoljencem naročile, da bodo morali glasovati zoper Andrassy-jevo politiko. Vendar listi trdijo, da bode imel grof Andrassy s pomočjo gosposke zbornice in zastopnikov južnih dežel večino poslancev na svoji strani. Deželo kranjsko bode nadomestoval vitez Langer. — Danes je državni zbor pričel obravnavo adrese. Mnogi listi so pričakovali, da se bode zbor po volitvi v delegacije podal zopet na počitnice, eni pa so celó trdili, da bode razpuščen. Novejša poročila pravijo, da bode zbor le razpuščen, če ne bode hotel dovoliti tistih 25 milj. gld., ki so se dozdej čez dovoljenih 60 milj. gold. izdali za vojsko v Bosni. Vstavoverni listi se sicer širokoustijo, da poslanci teh 25 milj. gld. ne bodo dovolili, a kolikor skušnja uči, te odločnosti gospodom ustavovercom ne smemo pripisovati. Kakor v marsikateri drugi še važnejši reči, se bodo po nekolikem obotavljenju tudi v tej zadevi vdali, samo da za nekoliko trenutkov podaljšajo svoje gospodstvo.

Ogerski zbor bode jutri volil delega-

cijske poslance. Tisza je zavračal trditev da bi se bila morala po brlinski konferenciji osvoboditi Bosne vršiti še le vsled posebne pogodbe ter je rekel, da za dosedanje politiko on prevzame odgovornost. Vnanji minister je pa le delegacijam odgovoren. Mednarodnih pogodb, ki so se po pravih faktorjih vršile, ne more postavodajalna zbornica napadati, če neče omajati vsega mednarodnega prava. Tudi bi to omajalo dualizem in nas v novič pripravilo v centralizem.

Vnanje države.

Na Grškem imajo novo ministerstvo.

Izvirni dopisi.

Iz mirnoperške srenje, 30. okt. — x —. Srenjske volitve, letina, vreme) — Včeraj je bila v pisarni c. kr. okr. glavarstva volitev našega srenjskega zastopa. Za župana je izvoljen Janez Novljan, posestnik v Mirnipeči, do sedaj tukaj prav pošten mož, ki pa ne zna pisati, kar mu bo pri županovanju mnogo sitnosti in srenji stroškov vzročevalo. Svetovalci so: Janez Galič, mlinar in posestnik v Ivanji vasi poleg Mirnipeči; Jožef Povh iz Šentjurja, Fr. Sukovič iz Globodola, Jožef Krivec iz Dobja, Fr. Žagar iz Karteljeva in Anton Slak iz Goriške vasi, vsi dobri možje, da bi le tudi značajni bili v sedanjih viharjih časih, kadar bo treba potegniti se za kako srenjsko ali cerkveno pravico! —

Letina je pri nas sploh prav dobra. (Strn je bila nekoliko slabša od lanske, a vendar obila, in kozolci so vsi polni lepe ajde. Sadja, posebno češpelj je toliko, da je ljudem časa primanjkovalo, spraviti jih z drevja in posušiti. Zató se ni bati, da bi bile suhe češplje drage in tudi slivovica bo imela nizko ceno. Mošt je boljši, kakor lanski; cena je dobremu od 3 do 4 gld. Nekteri ga imajo trikrat toliko, kakor lani in zmanjkuje jim posode. Slednjič moram še omeniti, da so naši kmetje tudi sená, krompirja, repe in korenja veliko pridelali in imajo priložnost zopet pri živini in prešičih kaj prirediti. Tako je Bog letos preskrbel naše Dolenjce s kruhom in pijačo, da bi le hvaležno in mirno živeli, kar jim je podaril. Le to želijo, da bi bila pšenica, s katero skor vsi visoke davke plačujejo, nekoliko dražje, druge poljske pridelke morajo večidel doma porabiti. —

Par tednov sim imamo deževno vreme, ki je vzrok, da ljudje še fižola in zadnjih pridelkov niso mogli spravljati s polja. Zbog preobilnega dežja so doline in ob Temenici ležeči travniki vsi zaliti. Trta in drevje sta v gorkem vremenu lepo dozorela, in to nas že navdaja z upanjem dobrega gorskega pridelka v prihodnjem letu. Bog daj!

Iz Štajarskega, 29. oktobra. Pregovor pravi, da še Bog ne more zadovoljiti vsem ljudem, kamo li človek. Iz opazke „Slov“ 119 str. 4 je razvidno, da se nekdo ne sklada z objavljanjem obsega zabavnih listov in knjig. Mogoče. Toda mirnoj dušoj menda lahko rečem, da bode gotovo veliko bralcev na Vašej strani brez obzira na dotično pogojo, „ktere vredništvo ne more opustiti.“

Mnogokrat se pripeti, da človek potrebuje kak predmet bodi si za posebne študije, ali za svoj poklic, ali da si u pol pozabljeno reč zopet v pamet spravi. Na množino listov, knjig in knjižic, ki jih dandanes pride pod luč beglega dneva, ne more biti naročenim. Prav dobro toraj pride, ako vidi zapopadek za svoj

namen primerne spisa. Večkrat najdeš kje naznanjeno po koje delo. Naslov obeta veliko in dopada, toda prav lahko me prevari. Ni li dobro v tem slučaju poznati zadržaj? Tako se bralec vsaj laglje zanese, da ne bode opeharjen; tudi mu ni treba kupiti celega letnika; saj lahko dobi le dotični zvezek, s katerim si zamore pomagati.

Ko bi vredništva zavoljo kratkoče opozorovala na posobne članke, se vé da bi bilo nekaj. Tako se tudi gostoma godi. Mogoče pa je, da je v knjigi članek, ki se cenzorju zdi manje vrednem, a kdo drugi ga živo potrebuje.

Še obžalovanja je vredno to, da je „Slov“ opustil priobčevanje hrvatsko-srbskih knjig, s kterimi je bil prišel. *)

Kdor količkaj spremlja duševno gibanje slovenstva, ta ne bode prigovarjal priobčevanju. Vse pa itako ne more biti za vsakega posameznika. Tudi nemamo toliko denarja, da bi si npr. samo zavoljo jugoslovanskih knjig naročevali „Vienac“ in „Javor“. Knjižara universite (ne universitete) zagrebske začela je sicer izdajati „Viestnik“ književnosti Slovanske; kako je z istim to ne vem, ker sem dobil le prva dva čisla.

V Zagrebu izhaja tudi (prvlje tjednik, sedaj) mesečnik „Svetožor“ navlaš zato, da bralce vpozna s znanjavrednimi proizvodi književnimi raznih narodov. Tem je vstreženo vsaj nekoliko, ali ne vsakomu.

Ali morda bo kdo le zoper objavljanje zabavnikov? Kdor je vidil „D. Hausschatz“ in „A. et N. Welt, ki ju v „Slov“ nahaja, bi se bil prepričal, da to niso le za zabavo, nego imadeta tudi slične spise kakor „Quartalschrift“ v Lincu ali kteri se bodi znanstven časopis.

Naj dakle slavna redakcija še za naprej ne opušta jednakega gradiva, temveč naj ga blagovoljno priobčuje istim načinom ko doslej. Brez dvombe vstreženo bode mnogim. Saj so v vsakem časniku reči, ki jih ne bere polovica naročnikov.

Iz Sarajeva, 20. oktobra. (Vojaška maša v katoliški cerkvi.) Ravno pripravljaj sem se, da idem poiskati katoliško cerkev, da v nedeljo svoji dolžnosti zadostujem, kar zaslišim glas malega zvona ne daleč od mojega stanovanja. Vprašam gazdara (hišnega gospodarja), kaj da to zvoní. Pové mi on, da je zvon katoliške cerkve, ter da bo sedaj vojaška maša, koji vsako nedeljo prisustvuje tudi general Filipovič s svojim spremstvom. Urno se odpravim, da ne zamudim. Cerkev katoliška je majhena, pa zlo umetno zidana, štirioglasta. Stene so sicer gladke, ali strop je v tri dele razdeljen po dveh umetno prav široko razpetih tankih obokih, katera nosita srednjo kuplo. Osim te visoke kuple ima cerkev še v vsakim predelu po tri majhene kuple v srednjim, se vé, le še samo dve, tako da so od zunaj viditi mesto strehe same majhne kuple, katere prevrši velika v sredi, kakor koklja piščeta. Zvonik, ne visok, stoji na strani. Uhoda sta dva, jeden od spredaj, drugi od strane. Da ne pozabim, cerkev stoji v vrsti z drugimi hišami, ima le majhen dvor, kakor ga imajo tudi druge hiše; in ne stoji na prostem. Altarje ima tri, veliki altar in dva mala na strani. Vse je prav priprosto urejeno. V velikem altarju je mati božja, klečeča pred malim dečkom Kristusom, ki stoji na pol oblečen na nekakovi mizi ali molnem klečalu. Cerkev napolnjena je že bila ljudstva; tu si videl lepo in okusno naprav-

*) Naš g. dopisnik bo gotovo zopet nadaljeval pričeto delo, kakor hitro mu bodo okoliščine to dopuščale. Vred.

ljenega Srba domačina, in zlata bliščečo Srbkinjo, tam stalo ti je vojakov v vsakovrstnih uniformah, častnikov vsake vrste in šarže od generala do poručnika. Srbi stali so naj bližje altarja in za njimi vojaštvo. Na levi strani bila je klop pokrita za „gospodara Filipoviča“, kakor ga tu imenujejo. Pri vratih pričakoval je vojaškega zopovednika vojni kaplan s kopolom, da mu podá pri prihodu blagoslovljene vode. Zvonilo je, po napolnjeni cerkvi začelo se je gibanje. Filipovič vstopi, pozdravi s poklonom duhovnika in stopi, pozdravi klanjajoči se altarju, v svojo klop. Duhovnik pristopi, graničar mu pri maši streže.

Pravijo: Na morju se človek moliti uči! Res je to, ali ne samo tam, tudi tu pri vojaški maši se moliti uči, če nima srca okamnelega. To ni vojaška maša v ljubljanski zvezdi, pri kateri se častništvo šopiri in drugo ljudstvo zijale prodaja. Pazljivo sem vse ogledoval, in nisem zapazil nijednega častnika, ki bi se bil najmanje nespodobno zadržal in vedel. Vsi priprosti in častniki stali so mirno, pazljivo sledili obredovanju maše, globoko in ginjeno priklanjali se pri pouzdigovanju in drugih delih maše; vidilo se je, da se zahvaljuje Bogu, da jih je obvaroval v smrtni nevarnosti, da ga prosijo, da jim začuva še dalje pred pogubo in smrtjo. Vojaška godba na koru svirala je tukaj v srce segajoči napev mašne pesmi „pred taboj na kolenih“.

Zanimivo gledati je bilo Bošnjake, kako so oni posnemali vse, kar je duhovnik delal. Se je ta prekrstil, krstili so se oni, je razpel ta roke, držali so razpete roke tudi oni, poljubil je duhovnik altar, poljubili so si svojo roko, ker so vedno izveč evangelija klečali, priklanjali so se klečeči globoko, kadar priklonil se je duhovnik.

Pri povzdigovanju razprostrli so obe roki z dlanom proti altarju obrnjene, ravno tako, kakor stori to tisti, ki se boji, ali ki si ne upa prav kam pogledati, na primer v kako bliščečo stvar, kazajoči s tem, da se nevredne štejejo gledati v obličje živega Boga.

Po maši je bral duhovnik evangelij v nemškem in potem v srbskem jeziku in naposled je podelil blagoslov s sv. rešn. Telesom. Ker monštrance nimajo, storil je to z onim tu prav niskem kelhom, v katerem so hostije za obhajilo shranjene, ali ciborijem. Ciborium tu ni kelh, ampak nekakva s svilo prevlečena skatljica. Po blagoslovu molil je duhovnik nemški in srbski molitev za cesarja in zatim je godba intonirala cesarsko pesem.

Pri odhodu Filipoviča vklanjal se mu je vse globoko, Bošnjaci priklanjajoči dotikali so se z desno roko čela in prsi. Pri taki maši je človek lahko zbran in pričujoč z duhom in telom, pri taki maši se lahko moli, in oni, ki ne zna moliti, gotovo nauči se tukaj moliti, kakor na morju.

Domače novice.

V Ljubljani 5. novembra.

(K dr. Bleiweisovi svečanosti) so z Hrvatskega napovedani dozdej ti-le gospodje: Dr. Mrazovič, Miškatočič, Vončina, Kukuljevič, dr. Kopač in dr. Vidrič. — Občina Črnomaljska je jubilanta izvolila za častnega občana in posebna deputacija mu bode 19. t. m. izročila dotično diplomu.

(Diplome za častne občane) dobivajo se v J. Blaznikovi in Narodni tiskarni.

(Za postrežbo bolnikov) se v bolnišnici usmiljenih sester nektare dobre osebe posebej

za to urijo in podučujejo, da vedo tudi zunaj bolnišnice bolnikom po hišah lepo streči. Izučeni ste že dve Slovenki in dve Nemki. Pri častiti prednici usmiljenih sester se je oglasiti, ako kje take postrežnice potrebujejo. To je gotovo prav dobra vravnava, s katero bode marsikteri družini močno vstreženo.

(Kako se slovenskim voznikom v Bosni) godi, nam je eden iz med njih na blizu takole pripovedoval: „V Sisku, če vejste, kje da je, je ravno pol pota. Od tam smo šli na Brud (Brod) pri Savi. Do tje je blu še, še. Od Bruda se pa začne turška zemlja. Cel dan smo jo mahali proti Derventu, pa ni bilo oštarije nikjer pri cesti, še vode nismo imejli. Mi smo se pogledavali in drug drugemu popraševali: „ali si videl Bosno?“ Uni je pa rekel: „vidim jo, vidim.“ Ko smo v Dervent prišli, pokazali so nam vojaški loger (tabor); tam smo se vstavili kar na prostem; nobeden nas ni prašal: ali si jud, ali kristjan, ali si žejen, ali si lačen. Gašpar mi reče: „Vejste kaj, pojdiva mejstu pogledat, da se bomo kaj postavili.“ Pa sva šla v mejstu, hočem [reči] v svinjake. Tam sva šla v oštarijo. Prinesli so nam pira v majolkah; dober je bil, pa koštal je 40 kr. maselc. Dva goldinarja sva na piru zapila; „dobru bi blu malo gorkega;“ jaz mu pritrdim. Prinesla nam je nekaj gorkega, pa ljubljanski župi ni blu podobnu. Jaz rečem Gašperju: „nu ali sva se kaj postavila?“ Gašper pa je dejal: „pojva kam drugam“ Jaz mu dêm: „če je tukaj takó, tudi drugodi ne bo bolje.“ Do zdaj smo bili še gospodje; pa od Derventa do Doboja je blu še slabše. Vozili smo dile v Dobj, da so barake delali. Spet nismo prišli pod streho po noči, ne konji ne ljudje. Na vso jezo je pa še dež šel. Jaz sem se pa s štorjo odel. Imeli smo tudi gaspuda pri sebi, ki mu pravijo „igent“ (agent), pa je še menj vedel, kakor mi. Ta gaspud igent je pri meni spal, pa je vso štorjo k sebi potegnil, tako da je bla samo moja desna plat pod streho, levo je pa vso dež razmočil. „Ali spiš?“ sem vprašal Gašparja. „Kako bom spal“ je rekel „ko sem ves moker.“ Tako smo v dežu tam ležali, ter se jezili. Pa to ni nič pomagalu. Jaz sem dejal: „ljuč bom naredil“ pa je nisem mogel vžgati, noben klinček se ni hotel vneti, ker sem jih imel v levem aržetu, in leva plat je vsa mokra. Vojaki v taboru so pa kurili. Zato sem vstal in sem se šel k vojaškemu ognju grejt. Ko sem sem se ogrel od sprejda in od zad me je zaspanec prijel in sem tam pri ognju zaspal. Ko sem spal, je pa nekaj isker na mene padlu, in suknja je začela gorejti. Ko mi ogenj do kože pride, sem se vendar zbudil, in toliko zbrihtal, da sem vstal in ogenj na sebi pogasil. Po tem sem šel k tovaršem nazaj, in sem jih zbudil; vsi so vstali, in napregli, ko se je ravno daniti začelo. Tako je blu, traja smo desti pa zaslužili tudi še precej. Za konjičke dobro skrbim, zato so ostri in korajžni, bolj, ko prej; drugim pa krepajo, ker se jih nič ne ahtajo, in jih po noči brez odeje na prostem stati pusté.“

(Mestni odbor) ima danes popoldne ob 5. uri izvanredno sejo, v kateri se bode obravnaval predlog, da naj bi se iz mestne blagajnice dovolil denarni znesek za pogostenje rezervistov domačega Kuhnovega peš-polka št. 17, ki se že danes povrnejo iz Bosne. Upamo, da se bode pri tej priliki popravilo to, kar se je bilo zamudilo takrat, ko je naš polk marsiral na bojišče, s katerega se vrača z nezvenljivo slavo.

(Snega) padlo je v soboto in nedeljo v nekterih krajih prav obilno. Dunajski naglič moral

je v nedeljo zvečer vsled tega običati v Gradcu. Pri Ljubljani je pa komaj pobelil tla. Dunajski železnični vlaki so še le včeraj popoldne prišli v Ljubljano. Kakor se nam poroča, je sneg zapal na Dolenskem, Gorenjskem, Štajarskem, Goriškem itd. Kmetovalcem je to velika škoda, ker imajo mnogi še na polji repo, korenje itd., razun tega zarad obilnega deževja prej tudi niso mogli napraviti stelje za živino.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Čast. g. Janez Komlanec, gimnazijski katehet v Kočevji, postal je ob enem provizorično Kozlerjev beneficiat.

V tržaški škofiji: Č. g. Janez Grubiša imenovan je župnik pri sv. Križu v teržaški okolici; č. g. Jakob Ladavec oskrbnik duhovnije v Krkovcah; č. g. Marka Andolšek oskrbnik na Munah; č. g. Janez Mahnič gre za kaplana v Pregarju.

V lavantinski škofiji: Č. g. Janez Košar je postal župnik pri sv. Florijanu v Dolici; č. g. Anton Pučko, prezentiran župnik za št. II na Goriškem, je resigniral in je ondotna župnija vnovič do 29. novembra t. l. razpisana. Č. g. Lovro Janžekovič je postal provizor v Radvanji; č. g. Jožef Zadravec je postal kaplan v Laporji, in č. g. Gregor Presečnik II. kaplan v Vitenju. — Umrla sta čč. gg.: o. Martin Jurkman, vikar pri sv. Vidu poleg Ptuja, 14. oktobra in Martin Šlander, deficient v Gomilskem, 20. okt. t. l. R. I. P.

— Premembe pri učitelstvu. Na Kranjskem. V Planinu pri Vipavi pride J. Farlan v Podrago Anto Pegan, kot pomožna učitelja, ker sta se gospoda tje namenjena J. V. in P. R. službama tam odgovodala. V Budanje pride začasno V. Dic iz Primorja. Spraš. učit. kand. g. P. Repic pride v Cirknico začasno.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Štajarskem. V obsegu okrajnega glavarstva Celjskega se razpisujejo sledeče: Učiteljske službe: Vojnik, 3. razredom in stanovanjem. Ponikva, 4. razredom in stanovanjem. Lemberk, pošta Šmarje pri Jelšah, 4. razredom stanovanjem in vžitkom zemljišča 3½ oralov. Bočna, pošta Gornji grad in Luče, pošta Ljubno (Lauffen), 3. razredom in stanovanjem. Razbor, pošta Loka pri Zidanem mostu, 3. razredom in stanovanjem. Podučiteljske službe: Brazlovče, 3. razredom in stanovanjem. Čadram, pošta Uplotnic, 4. razredom in stanovanjem. Ljubno 4. razredom in stanovanjem. Zgornja Rečica, pošta Laški trg, 3. razredom in stanovanjem. Obrok natečaja konča koncem novembra 1878. Prošnje naj se pošiljajo krajnim šolskim svetom.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Litijem. Na novo ustanovljeni 2razredni ljudski šoli v Velkem Gabru, I. učit. služba, l. p. 450 gld. Krajnemu šl. svetu do 7. decembra t. l. V šolskem okraji Radovljiškem. Na novo ustanovljeni ljudski šoli v Dobravi pri Kropi, učit. služba, l. p. 450 gld. in stanovanje. Kraj. šl. svetu do 4. novembra t. l. V šolskem okraji Kranjskem. Na 1razredni ljudski šoli v Mavčicah učit. služba, l. p. 400 gld. in stanovanje. Krajnemu šl. svetu do 10. novembra t. l.

— Iz Moravske fare, 29. oktobra se nam piše, da so se od ondot posloveli gospod Anton Brodnik, in da bode srečna mladost, v katerih srca bodo ta častiti gospod prve svete nauke stavili. Srčno smo jih častili, njih modre nauke občudvaje, in z veseljem poslušali, ter želimo te nauke vednem spominu ohraniti.

niti. Za njih mnoge dobrote jim še izrekamo srčno zahvalo, in se jim priporočamo v blag spomin.

— Iz Bosne se poroča da so se v Jajcu naši vojaki na vrnih duš dan spominjali svojih v boju padlih tovarišev in njih grobove okinčali z venci in lučicami. — Iz raznih krajev odhaja mnogo ljudi v Bosno, zlasti rokodelcev. Te dni se je od tod tje podal zidarsk mojster s 30 delavci.

— Cesar so za pogorelce v Rakovniku darovali 400 gld.

Eksekutivne dražbe.

6. novembra: 3. Mertel v Kranjski gori. 3. Jakšetič iz Jablan ce, 3. Geržina z Gorenjega Zemonja, 3. Kastele in Brumen iz Knježaka, vsi Bištrici. 1. Preklet iz Nevelj in Mali iz Gorenjega Tuhinja, oba v Kamniku. 3. Dolenc iz Hrenovic, 3. Vadnov iz Studenca, 3. Klun iz Malega brda, vsi v Senožečah. 1. Penko iz Nadajnega sela, v Postojni. 1. Odbor iz Kamna v Radolici.

6. nov. 1. Blažič iz Loke, 1. Veljavec iz Zvirč, oba v Tržiču. 1. Žontar v Loku. 3. Berne iz Laž, 3. Štefančič iz Šmihela, oba v Senožečah. 1. Grabor iz Smerja, 2. Boštjančič iz Harij, oba v Bištrici.

7. novembra: 3. Wohlgemut z Dolenjega Benika, 3. Strupi iz Rupe, 1. Pilev iz Velesovega, 1. Trele iz Hotemaž, vsi v Kranji. 3. Hren in Adamič iz Kopolj, oba v Lašicah. 3. Zrimšek iz Velike Pristave, in 3. Žele iz Trnja, oba v Postojni.

Umrla so:

Od 31. oktobra do 2. novembra: Ana Terček, davk. diur. ž., Marija Ciber, želez. prižig. h. 18 l., Marija Keber, hiš. pos. h. 17 l., vsi za jetiko.

Loterijske številke, 2. novembra.

V Trstu: 72, 73, 39, 10, 75.
V Lincu: 46, 2, 41, 48, 84

Krompir

se kupuje v Levčevi hiši na št. peterskem predmestji. (1)

Šola za rezlanje lesenih podob

v Gröden na Tirolskem

priporoča se prečastiti duhovščini za izdeljavo plastičnih križevih potov po Fürchu, ki lepo modelirani v izbukanim delu stanejo:

106 centimetrov visoki in 66 centm. široki krasno pobarvani 700 gld.

58 centim. visoki in 40 centim. široki pa 300 gld.

Jaslice za cerkve od 40 do 150 gld.

Omenjena šola je v vedni dotiki z veljavnimi umetniki in poznavatelji cerkve in umetniških zahtev, ter zamore vsled tega vsa naročila izvršiti natančno po umetniških in cerkvenih pravilih.

Spoštovaje

(2)
Ferdinand Demetz,
vodja strokovnjaške šole.

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. **Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema,** in

2. **Zadnji dnevi Ogleja.**

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivate mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličnejše vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (27)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.